METSÄPLUS

Puukaupassa hyvään lopputulokseen pääsy edellyttää leimikon kilpailuttamista. **TUTKIMUSPÄÄLLIKKÖ ERNO JÄRVINEN, MTK**

KOLUMNI

Metsäsektorilla on yhä uudistettavaa

Vielä neljä vuotta sitten koko metsäsektori leimattiin auringonlaskun alaksi ja odoteltiin ilmoituksia, kuka sammuttaa viimeiset pannut metsäteollisuudessa.

Nyt tilanne on kääntynyt täsmälleen päinvastaiseksi. Kaikki vannovat biotalouden nimiin ja biotalousstrategissa on luvattu 100 000 uutta työpaikkaa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Metsäsektori on linjattu uuden biotalouden kovaksi ytimeksi.

Pelkästään tänä vuonna päätetyt tai ilmoitetut metsäbiotalouden investoinnit nostavat puunkäyttöä yli seitsemän miljoonaa kuutiometriä, mikä tarkoittaa 15 prosentin lisäystä nykyiseen teolliseen puunkäyttöön.

Hallitus antoi viime talvena metsäpoliittisen selonteon ja sen pohjalta laaditaan paraikaa seuraavaa metsäohjelmaa ”Metsästrategia 2025:ttä”. Tämän strategian tulee olla aidosti strategia, joka keskittyy olennaiseen – sen uuden metsäbiotalouden mahdollistamiseen. Turhat rönsyt ja epäolennaisuudet on karsittava pois. Ja strategian kovan ytimen toteuttamiselle tulee taata riittävät resurssit.

Kova ydin voi olla myös pehmeä! Hyvänä esimerkkinä tästä on ekosysteemipalvelujen tuotteistaminen ja markkinat. Asiaa on tutkittu ja juhlapuheissa ylistetty jo vuosikymmenen ajan, mutta toistaiseksi mitään konkreettista ei ole tapahtunut. Metsänomistajien tuloja voitaisiin lisätä samalla kun parannetaan metsäluonnon monimuotoisuutta.

Ainakin viimeisten vuosien aikana luovan tuhon teoria näyttäisi metsäsektorilla toimineen: uutta syntyy, kun uskalletaan luopua vanhasta.

Vaikka paljon on tehty, niin työ on vielä kesken. Meillä on uudistettavaa niin verotuksessa, kaavoituksessa kuin byrokratian karsimisessa. Esimerkiksi verotusta tulisi määrätietoisesti kehittää yritysmäisen ja aktiivisen metsätalouden harjoittamisen edistämiseksi. Tällä hetkellä metsätalous ei valitettavasti ole yrittäjyyttä – ei, vaikka meillä on kaunis termi, metsätalousyrittäjyys.

Hallinnollisia rakenteita ja hallinnon palveluita tulee uudistaa määrätietoisesti tukemaan alan kilpailukykyä ja vastaamaan asiakkaan tarpeita. Tämä koskee niin Brysseliä, Helsinkiä kuin maakuntia. Samoin hallinnossa oikean käden tulisi tietää, mitä vasen tekee eli eri hallinnonalojen tulisi työskennellä yhteen suuntaan uuden biotalouden tukemiseksi eikä väijyä poteroissa toisiaan.

Hallinnon toiminnan ja tietojärjestelmien tulee olla koko metsäelinkeinon kannalta johdonmukaisia ja vaikuttavia. On vissi ero kehitetäänkö esimerkiksi metsäkeskuksen tietojärjestelmiä metsäkeskuksen itsensä vai asiakkaiden näkökulmasta. Metsään.fi-palvelun tulee olla kokonaisvaltainen sähköinen asiointiportaali, ei pelkkä metsävaratiedon jakopaikka.

Julkisella sektorilla on edelleen varsin hyvät taloudelliset resurssit. Olennaisempi kysymys kuin rahan määrä on se, käytetäänkö resurssit oikeaan paikkaan ja oikealla tavalla. Ja jos ei käytetä, rahaa on aina aivan liian vähän, olipa toimiala mikä tahansa.

» Luovan tuhon teoria näyttäisi metsäsektorilla toimineen: uutta syntyy, kun uskalletaan luopua vanhasta.«

JUHA HAKKARAINEN
on MTK:n metsäjohtaja.
juha.hakkarainen@mtk.fi

JERE LAUHA

Enintään 0,3 hehtaarin pienaukko lasketaan kasvatushakkuuksi eikä sitä tarvitse uudistaa, jos koko poimintahakkuin käsiteltävälle alueelle jätetään riittävästi puita.

Metsäkeskus juurruttaa uusia hakkuutapoja

Eri-ikäisrakenteinen kasvatus on uutta metsäammattilaisillekin. Metsäkeskus kouluttaa heitä luentosaleissa ja maastossa.

MIKKELI (MT)

”Nämä ovat suhtkoht välttävässä iskukunnossa”, arvioi Metsäntutkimuslaitos Metlan tutkija **Sauli Valkonen** varjossa varttuneiden kuusentaimien äärellä.

Ympärillä on keväällä hakattu, vajaan 0,3 hehtaarin pienaukko, jota kansoittaa monikymmenpäinen joukko kuulijoita: puunostajia, neuvojia ja muita metsäammattilaisia eri yrityksistä ja metsänhoitoyhdistyksistä.

Alikasvoksena varttuneiden taimien muodosta ja pituuskasvusta voi ennakoida niiden kelpoisuutta uuden metsän muodostajina. Taimien arviointi on yksi tarpeellinen taito, joka pitää osata eri-ikäisrakenteisen metsätalouden suunnittelussa.

Valkonen uskoo näiden taimien elpyvän kasvuun, mutta siihen voi mennä vuosia. Suurin uhka, ensimmäinen hakkuun jälkeinen kevätahava, on jo selätetty.

Hakkuukoneen kuljettajat eivät ole vielä tottuneet riittävän harvaksi hakkaamiseen, arvioi Esedun opettaja Seppo Ollikainen.

Metsäkeskuksen edistämispalvelujen päällikkö Tarja Hämäläinen näyttää kuusen alikasvostainta, josta ei enää ole uuden metsän aluksi.

Alikasvoksena syntyneen kuusen vuosilustot levenevät, kun puu saa kasvutilaa. Jyrkkä muutos voi huonontaa sahatavaran laatua.

Alle prosentti kaikista hakkuista

Vuodenvaihteessa voimaan astunut uusi metsälaki sallii eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen poiminta- ja pienaukkohakkuut, mutta kokemuksia uusista menetelmistä on kertynyt lähinnä tutkijoille. Sen vuoksi ammattilaisia ja metsänomistajia käy Suomen metsäkeskuksen järjestämissä teoria- ja maastokoulutuksissa eri puolilla maata.

Toteutuneita, uusien hakkuutapojen mukaisia hakkuita on vielä ani harvassa. Aikeita riittää joka puolella Suomea. Metsäkeskus sai 12.8. mennessä metsänkäyttöilmoituksia yhteensä 916 jatkuvan kasvatuksen hakkuukuviosta.

Poimintaluonteisia kasvatushakkuita ilmoitettiin 685 kuviota noin 1 500 hehtaarilla. Pienaukkohakkuita on suunnitteilla 231 kuviolla, joiden yhteispinta-ala on 538 hehtaaria. Yhteensä poiminta- ja pienaukkohakkuut kattavat alle prosentin kaikkien metsänkäyttöilmoitusten pinta-alasta.

Uudistuminen epävarmaa

Maastokoulutusta varten Otavan koulutilan metsiin hakattiin keväällä pienaukkoja ja poimintahakkuita. Hakkuukoneen kuljettajaa ohjeistettiin tarkkaan etukäteen.

Enimmäkseen hakkuu on onnistunut ohjeiden mukaan, mutta paikoin metsä on yhä liian sakeaa.

Taimien varttuminen poimintahakkuun alla vaatii rajua harventamista noin 12 neliömetrin pohjapinta-alaan hehtaarilla.

”Ammattilaisten silmä ei ole vielä kehittynyt, että hakataan harvempaan asentoon”, toteaa leimikot teettänyt Etelä-Savon ammattiopiston Esedun opettaja **Seppo Ollikainen**.

Epävarminta jatkuvassa kasvatuksessa on uudistuminen. Metlan kokemusten mukaan alikasvosta yleensä syntyy, mutta epätasaisesti. Epäselvää on, mikä merkitys on siemensadolla.

”Ei tiedetä, onko se uudistumista rajoittava tekijä. Viisainta on jättää jonkin verran isoimpia puita pystyyn”, Valkonen opastaa.

Ammattilaiset eivät suosittelisi

Metlan tuoreen kyselytutkimuksen mukaan metsäammattilaiset suhtautuvat jatkuvaan kasvatukseen viileähkösti. Menetelmiä pidetään taloudellisesti heikkoina. Oman suhtautumisen uskotaan muuttuvan kuitenkin myönteisemmäksi sitä mukaa, kun käytännön kokemuksia ja tutkimustietoa karttuu lisää.

Otavan metsävieraita askarruttaa, pitääkö pienaukoille palata raivaussahan kanssa, jos syntyvä taimikko on kovin tiheä.

Myös taloudelliset mahdollisuudet herättävät ajatuksia: puustoiseen metsätilaan voisi nakertaa pienaukkoja, minkä jälkeen metsälön voisi myydä yhä kohtuullisen peitteisenä eteenpäin, ilman uudistamisvelvollisuutta.

Paikallaolijat eivät suosittelisi asiakkaalleen jatkuvaa kasvatusta, mutta ovat valmiita tarjoamaan palvelua haluttaessa. Puun hinta on alhaisempi kuin päätehakkuulla, koska suunnittelu ja korjuu aiheuttavat ylimääräistä työtä.

Metsäasiantuntija **Jouni Liukkonen** Metsä Groupilta löytää uusista menetelmistä hyvääkin. Avohakkuun jälkeisestä taimikkovaiheesta koituvat työt eivät rasita.

”Onko mukavaa heinätä kolme vuotta istutuksesta ja taistella hirvien kanssa? Tämä olisi ehkä laiskemman metsänomistajan malli.”

HENRIK SCHÄFER

METSÄSTÄ LYHYESTI

Biovoimalat tekevät tappiota Itävallassa

Itävallan Salzburgin osavaltion tarkastusviranomainen moittii raportissaan biomassavoimaloiden kannattavuutta ja ekotehokkuutta.

Raportin mukaan vain 40 prosenttia laitoksista on kannattavia. Tukirahalla rakennetut voimalat ovat vähentäneet hiilidioksidipäästöjä, mutta pienhiukkaskuormitus on kasvanut.

Osavaltion hallitus on ilmoittanut aikeista muuttaa tukipolitiikkaansa.

Rakentaminen vauhdissa Saksassa

Tammi–kesäkuussa Saksassa myönnettiin 136 800 rakennuslupaa, mikä on lähes 10 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Ensimmäisen vuosipuoliskon rakennusluvilla mitattuna rakentaminen Saksassa on kasvanut jo viidettä vuotta peräkkäin.

Syksyn puukauppa käynnistyy odottavissa tunnelmissa

Kevään vilkas puukauppa paisutti metsäyhtiöiden puuvarastoja

”Tämä on toistaiseksi ollut hyvä vuosi puuta myyneille metsänomistajille. Metsäteollisuus on ostanut tänä vuonna puuta suunnilleen viimevuotiseen tahtiin”, sanoo tutkimuspäällikkö **Erno Järvinen** MTK:sta.

Tällä hetkellä puukaupasta on kovin veto pois, sillä metsäteollisuudella on paljon puuta varastossa. Järvinen odottaa, että puukauppa kuitenkin vilkastuu vuoden loppua kohti.

Luultavasti puukaupan lopullinen määrä nousee suunnilleen samaksi kuin vuosi sitten.

”Puuta on tällä hetkellä tarjolla kysyntää enemmän. Se painaa hintoja. Luultavasti tilanne säilyy ainakin lähiviikot samana.”

Mäntytukilla kysyntää

Paras kysyntä on mäntytukilla. Sen sijaan kuusitukkia on tarjolla kysyntää enemmän. Sen menekissä on ollut paikallisia ongelmia jo keväällä.

”Puukauppaa tekevän metsänomistajan kannattaa tässä tilanteessa harkita tarkkaan, millaisia leimikoita laittaa tarjolle. Esimerkiksi talvileimikoille ei vielä ole kysyntää.”

Puun kysynnässä on suuria eroja myös alueellisesti. Esimerkiksi Pohjanmaan suunnalla kauppa käy heikommin kuin Keski-Suomen puolella.

”Hyvään lopputulokseen pääsy edellyttää leimikon kilpailuttamista”, muistuttaa Järvinen.

Sahaus iso kysymys

Metsänomistajat saavat suurimmat kantorahatulonsa tukista. Siksi metsänomistajia kiinnostaa sahojen tilanne.

Tällä hetkellä se on iso kysymysmerkki. Sahavienti veti kevättalvella hyvin, mutta sen jälkeen kilpailu on kiristynyt ja esimerkiksi Japani on alkanut jarrutella ostojaan. Euroopassa talouskoneet yskivät edelleen ja edessä on syksy ja talvi, joka hiljentää rakentamista entisestään.

Myönteinen vire pitää

Järvinen laskee, että metsäteollisuuden tuotanto on kaikesta huolimatta pysynyt varsin korkealla tasolla. Vienti vetää ja tehtaat syövät koko ajan puuta.

Jossain vaiheessa se nykäisee puukaupan uudelleen vauhtiin. Se onnistunee, sillä puukaupan vire on edelleen myönteinen ja metsänomistajat ovat valmiita myymään puuta.

Kotimaisen puun kysyntää lisää puun tuonnin pysyminen aisoissa. Alkuvuoden aikana metsäyhtiöt vähensivät puun tuontia noin kymmeneksellä.

Tammi–toukokuussa puun tuonti tippui 4,2 miljoonaan kuutioon. Vuotta aiemmin puuta tuotiin puoli miljoonaa kuutiota enemmän.

Eniten Suomeen tuodaan koivukuitupuuta ja haketta. Hakkeen tuonti väheni alkuvuonna viidenneksen.

JARMO PALOKALLIO